

Bostadsutskottets betänkande

1984/85:10

om anslag till lantmäteriet och centralnämnden för fastighetsdata m. m. (prop. 1984/85:100 delvis)

Propositionen

Regeringen har i proposition 1984/85:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under D och E (s. 116–133) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om avveckling av nyttoutjämningsbidragen,
2. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om ett ortnamnsråd vid lantmäteriverket,
3. godkänna de i regeringsprotokollet förordade riktlinjerna för den fortsatta fastighetsdataverksamheten,
4. under elfte huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisa
 - a. till Lantmäteriet ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b. till Plangenomförande ett förslagsanslag av 45 484 000 kr.,
 - c. till Landskapsinformation ett reservationsanslag av 126 841 000 kr.,
 - d. till Försvarsberedskap ett reservationsanslag av 2 886 000 kr.,
 - e. till Utrustning m. m. ett reservationsanslag av 6 900 000 kr.,
 - f. till Centralnämnden för fastighetsdata ett förslagsanslag av 40 207 000 kr.

Utskottet

Lantmäteriet

Nyttoutjämningsbidragen

Vid lantmäteriförrättning som utförs av kommunal fastighetsbildningsmyndighet debiteras förrättningsavgifter enligt lantmäteritaxan. De debiterade avgifterna skall därefter betalas in till statens lantmäteriverk, som i sin tur betalar ut ersättning till kommunen med belopp som fastställts i särskilt regeringsbeslut. Dessa ersättningar är så konstruerade att de ger en utjämning i inkomsterna från förrättningarna mellan det statliga lantmäteriet och kommuner med egna fastighetsbildningsmyndigheter, s. k. nyttoutjämningsbidrag. Bakgrunden till nyttoutjämningsbidragens nuvarande utformning är att kostnaderna per nybildad fastighet vid avstyckning och klyvning är lägre per fastighet ju fler fastigheter som nybildas vid samma förrättning. Genom att skillnaderna i taxeavgift varit liten mellan en- och flerlotsavstyckningar har flerlotsavstyckningarna inte sällan givit överskott, medan enlotsavstyckningarna ofta inte varit lönsamma. De kommunala fastighetsbild-

ningsmyndigheterna har genomsnittligt haft en större andel fler lottsavstyckningar än de statliga fastighetsbildningsmyndigheterna. Det överskott som lantmäteritaxan givit för de kommunala fastighetsbildningsmyndigheterna har genom nyttoutjämningsbidragen tillförts den statliga organisationen, där kostnaderna överstiger de debiterade avgifterna.

På förslag av regeringen beslutade riksdagen år 1984 om vissa ändringar i riktlinjerna för lantmäteritaxan. Beslutet innebär bl. a. att taxan för avstyckningar skall vara bättre anpassad till de faktiska kostnaderna. Taxan för enlottsavstyckningar har också höjts i förhållande till den för flerlottsavstyckningar. Ändringarna i taxan innebär dock inte att fullständig kostnadsanpassning kommit till stånd. Enligt vad föredragande statsrådet anför övervägs dock fortsatta justeringar i lantmäteritaxan så att kostnadsanpassningen förbättras ytterligare. Under förutsättning av att en sådan ytterligare kostnadsanpassning kan komma till stånd bedöms den nuvarande ordningen med utjämningsbidragen mellan det statliga lantmäteriet och kommuner med egen fastighetsbildningsmyndighet kunna upphöra. Regeringen har också i december 1984 uppdragit åt lantmäteriverket att utreda under vilka förutsättningar som nyttoutjämningsbidragen kan avvecklas. Skulle utredningen visa att förutsättningar finns att avveckla nyttoutjämningsbidragen redan efter utgången av år 1985 bör enligt förslaget i budgetpropositionen bidragen slopas.

Utskottet tillstyrker regeringsförslaget i denna del.

Ortnamnsråd

I utbildningsdepartementets bilaga (bil. 10 s. 468) till årets budgetproposition tas upp frågan om den framtida statliga ortnamnsverksamheten. I stor utsträckning saknas allmänt godtagna riktlinjer för ortnamnsättning. Beslutsbefogenheterna på området är dessutom splittrade. I sammanhanget framhålls också det stora kulturhistoriska och sociala värdet av att nedärvalda ortnamn bevaras och att ny namngivning sker på ett sådant sätt så att kulturarvet skyddas.

I bilagan redovisas också principerna och målen för en god ortnamnspolitik och organisationen för att förverkliga en sådan politik. Härvid förordas bl. a. att statens lantmäteriverk ges en allmänt samordnande uppgift när det gäller ortnamnsfrågorna, dock utan att berörda statliga myndigheter fräntas de befogenheter de nu har. För att skapa förutsättningar för en bättre vård av våra ortnamn bör enligt regeringsförslaget ett särskilt ortnamnsråd inrättas. Rådet skall utgöra ett samarbetsorgan för de myndigheter och intressen som bör ha ett inflytande över utformningen av ortnamnsverksamheten. En av rådets främsta uppgifter föreslås vara att utforma principerna och målen för en god ortnamnspolitik. Vidare bör rådet enligt förslaget ges en sammansättning som speglar de intressen som finns inom ortnamnsverksamheten. Detta innebär bl. a. att dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv och

riksantikvarieämbetet tillsammans med lantmäteriverket, postverket och kommunerna föreslås representerade. Vidare framhålls att de samiska intressena bör vara företrädade i rådet. Av organisatoriska och praktiska skäl förordas att rådet knyts till lantmäteriverket.

Med hänvisning till vad som under utbildningsdepartementets huvudtitel anförts om ortnamnsfrågorna tas frågan om inrättande av ett ortnamnsråd upp i bostadsdepartementets bilaga till budgetpropositionen. Härvid framhålls att statens lantmäteriverk redan i dag har samordnande uppgifter vad gäller ortnamnsfrågor och att frågor om ortnamn i stor omfattning aktualiseras i samband med arbetet med de allmänna kartorna och i fastighetsbeteckningsreformen. Det är enligt föredragande statsrådet därför naturligt att ett råd som har till uppgift att verka för en god ortnamnsvård knyts till lantmäteriverket. Med hänvisning härtill föreslås att ett ortnamnsråd inrättas vid lantmäteriverket fr. o. m. den 1 juli 1985. Kostnaderna för verksamheten beräknas till 100 000 kr. för budgetåret 1985/86. Genom att personalresurser för ortnamnsfrågor redan finns inom lantmäteriverket görs dock bedömningen att verket kan svara för uppgifterna utan särskilda medelstillskott.

Bostadsutskottet tillstyrker förslaget om att inrätta ett ortnamnsråd fr. o. m. den 1 juli 1985.

Fastighetsdataverksamheten

År 1968 fattade riksdagen beslut om att ett nytt ADB-baserat fastighetsregister skulle läggas upp och att samtidigt ett enhetligt fastighetsbeteckningssystem skulle införas (den s. k. fastighetsbeteckningsreformen). Detta beslut följdes år 1970 av ett beslut om införandet av ett likaledes ADB-baserat inskrivningsregister. Arbetet med införandet har sedan budgetåret 1977/78 bedrivits i två femårsetapper varav den senaste sträcker sig fram t. o. m. budgetåret 1986/87. Enligt föredragande statsrådet kan man numera konstatera att reformarbetet byggt på realistiska bedömningar och att driftsystemet väl uppfyller de krav som kan ställas på det. Beslut föreslås nu fattas om en tredje femårsetapp. Arbetet under denna etapp bör enligt regeringsförslaget inriktas på ett snabbt och säkert genomförande av fastighetsdatareformen med utgångspunkt i den inriktning och de systemlösningar m. m. som f. n. gäller.

I budgetpropositionen framhålls att fastighetsdatareformen har en betydande samhällsekonomisk lönsamhet. Föredragande statsrådet pekar härvid bl. a. på de besparingar som kan göras inom inskrivningsväsendet och att systemet för användarna innebär en betydligt förbättrad service. Mot bakgrund härav föreslås att takten i reformarbetet under nästa femårsperiod ökas i enlighet med ett av centralnämnden för fastighetsdata, domstolsverket och lantmäteriverket gemensamt framlagt förslag. Förslaget innebär att under budgetåren 1987/88 – 1991/92 omkring 330 000 fastigheter per år skall överföras till det nya systemet, jämfört med de 230 000 fastigheter som

överbärs årligen under den nu löpande femårsperioden. Merkostnaderna för den ökade överbäringstakten beräknas i budgetpropositionen till 7,6 milj. kr. per år. Därtill kommer merkostnader för den ökade driften med totalt ca 6 milj. kr. för femårsperioden. Kostnadsökningarna föreslås liksom f. n. kostnaderna för fastighetsdatareformen finansierade genom inskrivningsmyndigheternas expeditiönsavgifter.

Redan kommande budgetår måste dock vissa förberedelsearbeten påbörjas av i första hand lantmäteriverket. Medel härför har också beräknats överbäringstakten anslag.

Bostadsutskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det hitillsvarande arbetet visat att fastighetsdatasystemet uppfyller kraven på ett bra och säkert ADB-system. Enligt utskottets mening bör därför arbetet med fastighetsdatareformen under den kommande femårsperioden inriktas på ett snabbt och säkert genomförande med utgångspunkt i den inriktning och de systemlösningar m. m. som f. n. gäller. Utskottet ställer sig därmed bakom regeringsförslaget om en ökad takt i reformarbetet – något som också gemensamt förordats av centralnämnden för fastighetsdata, domstolsverket och statens lantmäteriverk.

Anslag

Utskottet tillstyrker regeringsförslaget i vad avser anslag till lantmäteriet och centralnämnden för fastighetsdata.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av nyttoutjämningsbidragen* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
2. beträffande *ett ortnamnsråd* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
3. beträffande *riktlinjerna för den fortsatta fastighetsdataverksamheten* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
4. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till regeringens förslag för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar
 - a. till *Lantmäteriet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b. till *Plangenomförande* ett förslagsanslag av 45 484 000 kr.,
 - c. till *Landskapsinformation* ett reservationsanslag av 126 841 000 kr.,
 - d. till *Försvarsberedskap* ett reservationsanslag av 2 886 000 kr.,
 - e. till *Utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 6 900 000 kr.,

f. till *Centralnämnden för fastighetsdata* ett förslagsanslag av 40 207 000 kr.

Stockholm den 19 februari 1985

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Maj-Lis Landberg (s), Knut Billing (m), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Per Olof Håkansson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s) och Agne Hansson (c).

